

Undervisning i pædagogik

– en genvej til evalueringsrapporten

2002

Indhold

1 Hvad du kan forvente at finde

Side 3

2 Evalueringens formål og anbefalinger

Side 5

3 Dokumentationen

Side 7

4 Pædagoguddannelsen

Side 9 *Generel vurdering*

Side 10 *Den faglige kerne*

Side 13 *Undervisnings- og eksamensformer*

Side 14 *Viden, dannelse og normer*

5 Læreruddannelsen

Side 17 *Generel vurdering*

Side 18 *Den faglige kerne*

Side 21 *Teori og praksis*

Side 22 *Ideal og virkelighed*

Deltagere

Side 24

Kort om EVA

Side 25

Hvad du kan forvente at finde

Dette hæfte samler de væsentligste pointer og anbefalinger fra evalueringen som Danmarks Evalueringsinstitut har gennemført af undervisningen i faget pædagogik på pædagog- og læreruddannelserne. Tanken er både at trække de gode eksempler frem og at pege på de steder hvor det går mindre godt med undervisningen i faget. Det første skal tjene til inspiration, det sidste håber vi vil anspore undervisere, studerende og ledere til at forbedre og udvikle faget pædagogik.

Vi har kaldt hæftet en genvej, forstået som genvej til den egentlige evalueringsrapport som blev offentliggjort i april 2002. Alt hvad man kan læse her, finder man derfor i udvidet form i rapporten. Hæftet er en hurtig, overskuelig indgang til en række mere komplicerede problemstillinger. Med denne fremgangsmåde håber vi at få budskaberne og pointerne ud til flere, i tråd med det der er vores formål på EVA; at udvikle og skabe synlighed om uddannelse.

Christian Thune
Direktør

Formålet med evalueringen af undervisningen i faget pædagogik på pædagog- og læreruddannelsen har været at evaluere kvaliteten af undervisningen og at synliggøre ligheder mellem og forskelle på pædagogikfaget i de to uddannelser. Samtidig har evalueringen været en optakt til de kommende evalueringer af lærer- og pædagoguddannelserne.

Evalueringen har taget udgangspunkt i pædagogikundervisernes og de studerendes egne forståelser af undervisningen på seminarierne. Gennem en afdækning af hvordan faget tænkes og praktiseres, har sigtet været at pege på en række udviklingsmuligheder for pædagogikfaget i de to uddannelser.

Anbefalingerne

Udviklingsmulighederne er i evalueringsrapporten udtrykt i en række anbefalinger. Anbefalingerne er formuleret af evalueringsgruppen, som er en uafhængig ekspertgruppe. De fleste anbefalinger er rettet mod underviserne, mens enkelte retter sig mod seminariernes ledelser og mod Undervisningsministeriet.

I hæftet her bliver anbefalingerne til pædagog- og læreruddannelsen behandlet hver for sig, og de er samtidig tematisk inddelt for at øge overblikket. Vi har valgt at koncentrere os om de centrale anbefalinger og har derfor været nødsaget til at udelukke andre. Vil du læse om alle anbefalingerne, skal du derfor have fat i den fulde evalueringsrapport.

Yderligere information

Selve evalueringsrapporten kan hentes gratis på EVA's hjemmeside, www.eva.dk. Den kan også bestilles hos danmark.dk (telefon 18 81) eller via www.netboghandel.dk.

På EVA's hjemmeside kan du desuden finde evalueringens resumé og kommissoriet bag den samt oplysninger om EVA's mange andre aktiviteter.

Bag evalueringen ligger der et stort kvalitativt dokumentationsmateriale. Det er indsamlet fra både undervisere, studerende og dimittender fra de fire pædagogseminarier og de fire lærerseminarier som deltog i evalueringen. Derudover er der blevet indsamlet et mindre kvantitativt dokumentationsmateriale fra rektorerne på landets seminarier.

Dokumentationsmaterialet vil kun i begrænset omfang blive inddraget i dette hæfte, og når det sker, er det i form af anonymiserede citater. Citaterne stammer i alle tilfælde fra de tre første af de i alt fire kilder som har leveret rapportens dokumentation. Disse fire kilder er:

- selvevaluering
- besøg
- dimittendundersøgelse
- rektorundersøgelse.

Selvevaluering

Selvevalueringen foregik ved hjælp af en vejledning udarbejdet af EVA. Både undervisere og studerende deltog, men fik forskellige vejledninger – undviserne skulle både arbejde alene og i grupper, de studerende kun i grupper. Selvevalueringvejledningen var tilrettelagt ud fra intentionen om at komme så tæt som muligt

på undervisernes og de studerendes egne forståelser af undervisningen i pædagogik.

Besøg

Evalueringsgruppen deltog i besøg på alle otte seminarier. Hvert besøg varede én dag og gav evalueringsgruppen mulighed for at tale med både studerende, undervisere og ledelse. Besøgene tog udgangspunkt i de indsendte selvevalueringsrapporter og en spørgeguide som sikrede en ensartet struktur for alle samtalerne.

Dimittendundersøgelse

Undersøgelsen blev gennemført som gruppeinterview – otte i alt sådan at hvert seminarium var repræsenteret med en gruppe. Interviewpersonerne var alle dimitteret i 1999, var alle i arbejde og havde forskellige grader af erhvervs erfaring.

Rektorundersøgelse

Undersøgelsen blev gennemført som spørgekemaundersøgelse på alle landets lærer- og pædagogseminarier. Formålet var at afdække en række overordnede forhold omkring undervisningen i pædagogik som fx fagets placering og organisering i uddannelsesforløbet, undervisernes baggrund og fagets rolle og funktion.

"Fagets grænseland til mange andre områder giver meget dynamik og inspiration i undervisningen. Til gengæld er det sværere at bibringe de studerende en klar fornemmelse af fagets grænser og identitet."

Undervisere

Generel vurdering

Underviserne i pædagogik anbefales at få afklaret og tydeliggjort henholdsvis dannelses-sigtet og sigtet mod at give viden om professionen. Som et led i denne proces bør det diskuteres hvilke teoretiske redskaber der er væsentlige for at give viden om og indsigt i professionen, og hvilke der er væsentlige for at udvikle forudsætninger for de studerendes afklaring af sig selv og deres eget ståsted.

Pædagogikfaget i pædagoguddannelsen er et stort set velfungerende fag. Underviserne er meget engagerede, og de formår at skabe en undervisning som både studerende og dimittender vurderer meget positivt. Især er det undervisningens måde at skabe forbindelse til pædagogprofessionen som er vellykket. Samtidig har evalueringsgruppen dog en fornemmelse af at ingen rigtig ved hvorfor undervisningen fungerer. Det kan hænge sammen med at faget trænger til at blive betydeligt afklaret og tydeliggjort som fag. Blandt andet er der brug for en afklaring af hvad der udgør fagets vidensbasis, og hvilken rolle viden om pædagogprofessionen spiller i forhold til fagets mål om også at danne og udvikle de studerende personligt.

Baggrunden for anbefalingen er at der i pædagogikundervisningen er en stærk tendens til at arbejdet med de studerendes personlige holdninger og værdier dominerer og til en vis grad

skygger for arbejdet med analytiske redskaber, viden og indsigt. Det vil sige at faget primært er et fag der udvikler holdninger, men på en måde hvor det ikke er helt tydeligt hvordan disse holdninger bliver til, og hvilket forhold der er mellem det holdningsprægede og en eventuel vidensbasis i faget. Det kan forhindre at de studerende får et fælles fagsprog, og i sidste ende kan det gå ud over fagligheden som pædagog.

En generel opprioritering og systematisering af fagets vidensdimension ville kunne afhjælpe denne ubalance. Evalueringsgruppen foreslår derfor, som en forlængelse af anbefalingen ovenfor, at man foretager en tredeling af stof-fet sådan at man skelner mellem stof om professionen (særlige bestemmelser, selvforståelser, kulturer o.l.), professionsudøvelsen (de pædagogiske teorier og begreber) og endelig professionsudøveren (den dannelsesmæssige og personlige udvikling).

Den faglige kerne

Pædagogikunderviserne bør formulere en række faglige tyngdepunkter. I den forbindelse bør der også finde en afklaring sted angående vægtningen af normal- og socialpædagogikken.

Seminariernes ledelse må sikre at ingen underviser har eneansvar for undervisningen på et hold. Dette skal ske for at støtte et fagligt fællesskab og for at sikre en mere ensartet forståelse af pædagogikundervisningens mål og indhold blandt underviserne.

Pædagogikunderviserne på pædagogseminarierne bør tage initiativ til at danne en forening for pædagogikundervisere. Foreningen skal give pædagogikunderviserne mulighed for at diskutere og udvikle faget i fællesskab på nationalt niveau.

Der er store forskelle på undervisningen i pædagogik. Det gælder ikke blot mellem de enkelte seminarier, men også fra hold til hold. De enkelte undervisere har stor frihed til at planlægge undervisningen i pædagogik, og det giver plads til et engagement som de studerende sætter pris på. Samtidig betyder det dog at undervisningen bliver meget afhængig af den enkelte underviser, og på den måde bliver der stor forskel på den faglige bagage de studerende får med sig.

Det er i dette lys at evalueringsgruppens tre anbefalinger skal ses. Ved at formulere faglige tyngdepunkter for faget vil man sikre at alle studerende får et fælles udgangspunkt. I den forbindelse er det også væsentligt at kikke på vægtningen mellem normal- og socialpædagogikken, som prioriteres meget forskelligt.

Det er også vigtigt at underviserne har en fælles forståelse af faget. I selvevalueringen blev underviserne spurgt om de kunne pege på en

faglig kerne, og om det er vigtigt at kunne gøre det. Mange undervisere vægrede sig mod at skulle definere en sådan kerne og begrunde det med at professions- og praksisorientering vejer tungere end kernefaglighed.

Evalueringsgruppen ser dog ikke på samme måde som underviserne en mere tydelig faglighed som en modsætning til den i øvrigt meget vellykkede forbindelse der er mellem undervisningen i pædagogik og professionen som pædagog. Tværtimod kan den bidrage til en større afklaring af hvad det er pædagogikfaget bidrager med i tematisk undervisning og i tværfaglige forløb. Derfor anbefaler evalueringsgruppen at opmærksomheden og dialogen om det faglige indhold skærpes ved at lade underviserne dele ansvaret for holdundervisningen – en dialog som også med fordel kunne føres på nationalt niveau i en forening for pædagogikundervisere.

“I vores tilrettelæggelse af undervisningen på seminariet er faget pædagogik ikke et entydigt og lettilgængeligt fagområde. Pædagogik undervises der ikke entydigt i, det er en del af mange forskellige projekter hvor man selv som studerende må finde sin forståelse for faget.”

Undervisere

“Kvaliteten af undervisningen er meget afhængig af hvilken lærer der er på. Derfor efterlyser vi nogle fælles, formulerede, konkrete mål for faglærergruppen. Således at man som studerende har en sikkerhed for et vist niveau og substans i undervisningen i faget pædagogik. Holdningen i evalueringsgruppen er at seminariets ansvarsholdning for og fokus på faget pædagogik bør øges.”

Studerende

“Bekendtgørelsen maler med så bred en pensel (desuden arbejder vi “pensumfrit”) at studieordningen og i sidste instans underviseren bliver ansvarlig for i hvad og hvordan undervisningen skal afvikles.”

Underviser

“Forumteater styrer for vildt!!!!

**I forumspillet er det vores egne praktiske sel-
oplevede eksempler vi har med. Det bliver
nærværende og kropsliggjort. Det konstru-
erede rum skaber tryghed – der er plads til at
handle, fejle, og der er ikke nogen facitliste.”**

Studerende

**“Det ideelle er for mig at skabe en
undervisning der er så virkelighedsnær
pædagogens reelle opgaver og udfor-
dringer som muligt ... Billedet kunne
også gå på at der skal arbejdes meget
som i et laboratorium frem for en masse
doceren fra auditoriet.”**

Underviser

Undervisnings- og eksamensformer

Underviserne bør gentænke hvad de forskellige undervisningsformer kan bruges til. Her tænkes særligt på en afklaring af hvilke undervisningsformer der egner sig når målet er personlig dannelse, og hvilke der egner sig når målet er formidling af en bestemt viden. Det anbefales ligeledes at underviserne bliver mere bevidste om samspillet mellem de forskellige undervisningsformer og dermed også om samspillet mellem undervisningens forskellige sigter.

Undervisningsministeriet bør skabe større overensstemmelse mellem undervisning og eksamen i pædagogik således at eksamen kommer til at afspejle den tværfaglighed og tematisering der kendetegner faget i den daglige undervisning.

Pædagogikunderviserne bruger mange forskellige undervisningsformer, og de er gode til at bruge undervisningsformer der engagerer og forpligter de studerende. Der er ingen tvivl om at underviserne selv foretrækker undervisningsformer hvor de studerende er synligt engagerede og aktive, mens de er mindre begejstrede for forelæsninger eller andre undervisningsformer hvor det primært er underviseren der formidler et stof. Argumenterne for at bruge forelæsninger er enten at meget stof skal gennemgås på kort tid, eller at det er økonomisk fordelagtigt at én underviser kan forelæse for flere hold på én gang.

Disse holdninger er ifølge evalueringsgruppen for ensidige. Forelæsninger for et eller flere hold kan være en udmærket måde at formidle fx

forståelsen af et bestemt begreb på, mens andre undervisningsformer er mere velegnede til afklaring af de studerendes egne værdier og holdninger. Netop med henblik på opprioriteringen af vidensdimensionen i faget kan det derfor være en god idé at overveje de styrker der ligger i forelæsningen som undervisningsform.

Endelig er der spørgsmålet om forholdet mellem eksamen og undervisningsform. Underviserne peger på at der er et misforhold mellem den måde faget praktiseres på i den daglige undervisning hvor faget er delvist opløst i tværfaglige forløb og temaer, og så eksamen hvor de studerende går op i faget pædagogik. Evalueringsgruppen mener også at dette er u hensigtsmæssigt, og anbefaler at der skabes en bedre overensstemmelse mellem eksamen og undervisning.

Viden, dannelse og normer

Underviserne bør som en del af undervisningen tematisere pædagogikundervisningens normative dimension ved fx at arbejde med spørgsmål som "hvordan opstår normer og værdier i forhold til professionen som pædagog?" Dette kan være et bidrag til en større afklaring af forholdet mellem viden og dannelse i pædagogikundervisningen.

Det anbefales også at underviserne generelt opprioriterer fagets videnssigte ved i højere grad at vægte de analytiske aspekter.

Pædagogikfaget har en stærk normativ dimension, og det giver underviserne også udtryk for i dokumentationen. I betragtning af at underviserne selv er opmærksomme på dette, er det overraskende at de ikke reflekterer over hvilke konsekvenser det har for undervisningen i faget. Det ser nemlig ud til at de studerende i modsætning til underviserne aldrig rigtigt opdager at bestemte normer og værdier danner ramme om deres egen dannelsesproces og tilegnelse af faget.

Den normative dimension i pædagogikfaget er ikke bare vigtig, men uundgåelig. At de studerende ikke er tilstrækkeligt opmærksomme på dette, mener evalueringsgruppen derimod ikke er hensigtsmæssigt. Derfor ville det styrke faget hvis underviseren i højere grad medtænk-

te og tematiserede at der i undervisningen opstår bestemte normer og værdier.

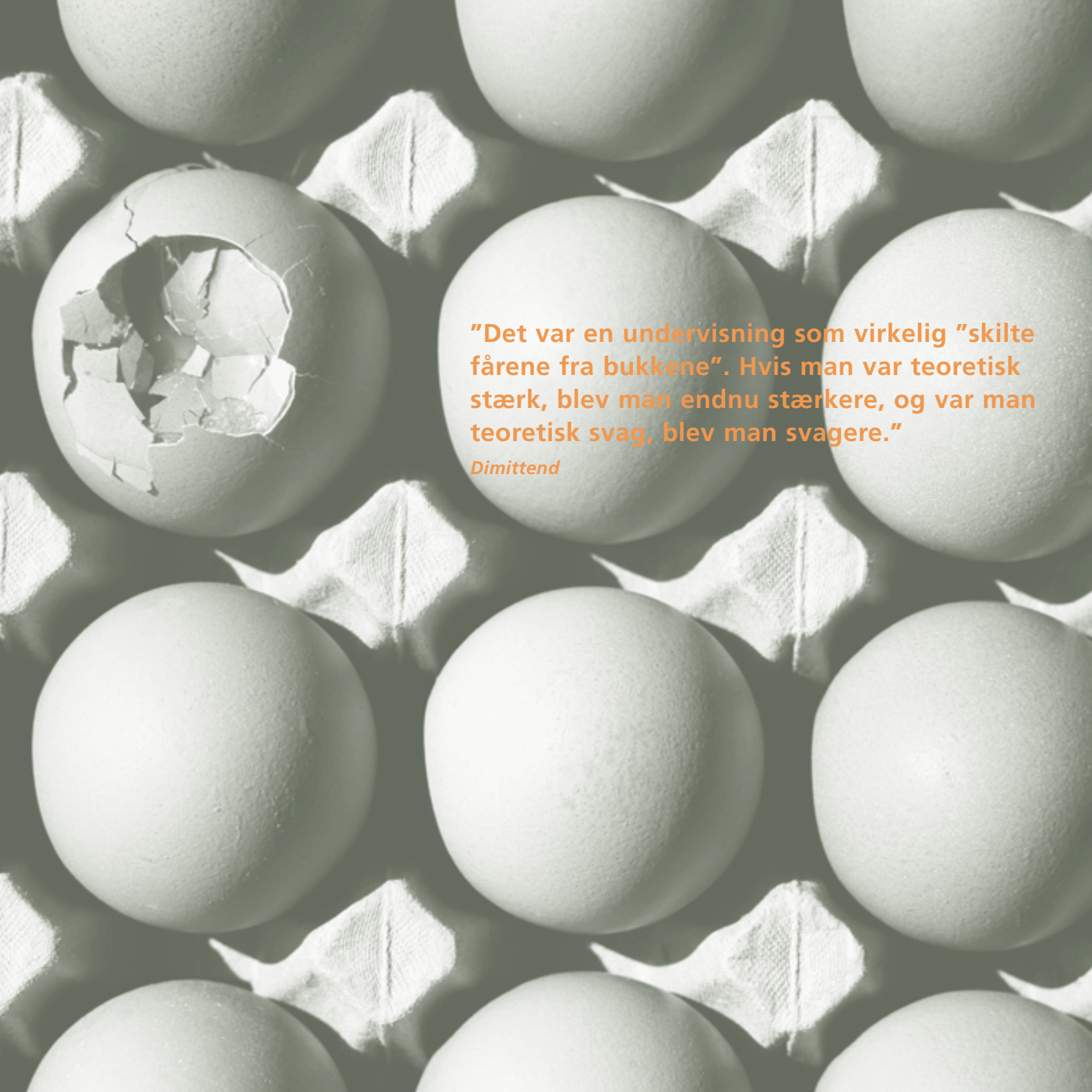
Det er især vigtigt at stof om professionsudøveren (det dannelsesmæssige og personlighedsudviklende) ikke glider for meget sammen med stof om professionsudøvelsen (pædagogiske teorier og begreber) som det i nogen grad ser ud til at være tilfældet. Det kan virke som om de pædagogiske teorier langt hen ad vejen bruges som middel i den studerendes personlige dannelse i stedet for at stå mere selvstændigt som teorier og begreber der kan bruges som analytiske redskaber i forhold til professionen. Derfor anbefaler evalueringsgruppen en styrkelse af de analytiske aspekter i faget.

“Den pædagogiske teori kan medvirke til at forhold som normalt ville være ureflekterede og derfor være overladt til den enkeltes habituelle orientering, kan italesættes, bevidstgøres og ad denne lange vej – kvalificeres.”

Underviser

“Vi har svært ved konkret at formulere hvad vi gør som pædagoger. Det er fordi der ikke er noget genstandsfelt mellem børnene og én. Man bruger sig selv – derfor bliver det meget luftigt hvad man kan.”

Dimittend

"Det var en undervisning som virkelig "skilte fårene fra bukkene". Hvis man var teoretisk stærk, blev man endnu stærkere, og var man teoretisk svag, blev man svagere."

Dimittend

Generel vurdering

Læreruddannelsens undervisning i pædagogik har en række stærke sider knyttet især til underviserne. Underviserne er velkvalificerede, engagerede og viser stor vilje til forandringer. De har ofte en meget stærk identitet knyttet til at være undervisere i pædagogik, og de har store ambitioner på de studerendes vegne; de ser faget som et meget vigtigt bidrag i udviklingen af en professionel læreridentitet. I dette store engagement og i den store tro på pædagogikfaget ligger et godt potentiale i forhold til at føre en række anbefalinger ud i livet.

Faget i et vadedsted

Men parallelt med det store engagement i pædagogikfaget giver underviserne indtryk af at faget befinder sig i et vadedsted hvor opgaven som underviser ikke er helt enkel eller entydig. Evalueringsgruppen deler på den ene side underviserens opfattelse af at pædagogikfaget kæmper mod vanskelige vilkår, men vurderer samtidig at der også knytter sig en række problemstillinger til underviserens egne fag- og undervisningsforståelser. Her støtter evaluerings-

gruppen sig blandt andet til at studerende og dimittender på en række punkter er temmelig kritiske over for undervisningen i pædagogik.

To væsentlige kritikpunkter

Kritikken af undervisningen samler sig om to hovedpunkter. Det første går på en uklar forbindelse mellem undervisningen og professionen som lærer. Det skyldes at pædagogik på læreruddannelsen er et meget teoretisk fag, og de studerende har ofte svært ved at se teoriens relevans i forhold til det praktiske arbejde som lærer. Det andet kritikpunkt handler om den uklare skelnen mellem fagets videns- og dannelsesdel. De dele af undervisningen som sigter mod at give den studerende viden og begrebsapparat til at analysere og reflektere over undervisning og pædagogik, bliver med andre ord ikke tilstrækkelig tydeligt adskilt fra den del som handler om at den studerende skal finde sit eget ståsted, et eget værdigrundlag for sit arbejde som lærer. Begge disse punkter vil blive behandlet mere indgående på de følgende sider.

Den faglige kerne

Undervisningsministeriet bør udarbejde en ny CKF¹ for pædagogikfaget med nogle mere præcise angivelser af fagets indhold der samtidig passer til fagets tidsmæssige rammer.

Det anbefales samtidig at Undervisningsministeriet genovervejer de øvrige pædagogiske fags centrale kundskabs- og færdighedsområder således at arbejdsdelingen mellem de pædagogiske fag bliver mere klar end det er tilfældet i øjeblikket.

Pædagogik er et meget bredt og omfangsrigt fag, og det afspejler sig i lærernes udtalelser når de skal give et bud på fagets kerne. Nogle undervisere ser evnen til at analysere, kritisk vurdere, diskutere og reflektere som centralt. Andre peger på at faget primært skal hjælpe den studerende til en bevidstgørelse af sit eget værdigrundlag. Og atter andre har den holdning at det handler om at den studerende opnår en forståelse for lærerprofessionen, altså udvikler en professionel lærerholdning der gør den enkelte i stand til at håndtere sin egen følelsesmæssige involvering og evne til at foretage praktiske værdiafgørelser.

De mange forskellige bud på en faglig kerne skal ses i sammenhæng med fagets CKF. Den er ifølge undviserne alt for omfangsrig i forhold til fagets timetal og trænger til en generel "oprydning". De mest positive undervisere

omtaler den som et "idékatalog" eller en "huskeliste", mens de mere kritiske opfatter CKF'ens omfang som direkte hæmmende. I begge tilfælde må man sige at CKF'en ikke lever op til sit formål, nemlig at udstikke klare retningslinjer for undervisningen.

Evalueringsgruppen vurderer også at CKF'en bærer en del af skylden for de uklarheder der kendetegner pædagogikfaget. Den opremser alt hvad der hypotetisk set kunne indgå i faget, i stedet for at angive hvad der er centralt. Derfor anbefaler evalueringsgruppen at der laves en ny CKF med klare og realistiske mål sådan at faget får en tydelig profil og en klarere afgrænsning i forhold til de andre pædagogiske fag.

¹ CKF står for centralt kundskabs- og færdighedsområde og angiver de centralt fastsatte bestemmelser for indholdet i undervisningen.

“Vi tror at meget af det der arbejdes med i faget pædagogik, bliver til kim som først senere får sin betydning senere i lærerjobbet. Det kan være svært at evaluere udbyttet undervejs eller lige når undervisningen er afsluttet.”

Undervisere

“Jeg havde en lærer hvis holdning var at pædagogik var et teoretisk fag frem for et praktisk fag. Så vi har brugt meget tid på at høre om forskellige pædagogiske retninger og om folkeskolens historie.”

Dimittend

“Mange tænker faget pædagogik som hvordan man gør, mange forventer redskaber som er direkte og konkret anvendelige.”

Undervisere

Teori og praksis

Underviserne anbefales også at bruge undervisningen til at skabe forbindelse mellem undervisningsstoffet og lærerprofessionen. Underviserne bør betragte det som en meget væsentlig opgave at tydeliggøre på hvilken måde et givent stof er relevant for det at være lærer.

De studerende og underviserne er enige om at pædagogikfaget i overvejende grad er et teoretisk fag. Blandt de studerende er der imidlertid ikke enighed om hvorvidt det er en god ting.

De studerende kommer ofte med en forventning om at pædagogikundervisningen skal give dem en række handleanvisninger i forhold til pædagogisk praksis. Dette støder imod underviserens tænkning af faget hvor målet primært er at opøve de studerendes evne til at reflektere. Det bliver hurtigt til en diskussion om teori over for praksis hvor mange studerende mener at der lægges alt for lidt vægt på at indtage praksis i undervisningen.

Som pædagogikfaget er beskrevet i den nuværende CKF, så er det imidlertid et teoretisk fag, og evalueringsgruppen ser heller ikke dette som et problem i sig selv. Evalueringsgruppen

hæfter sig dog ved de studerendes udsagn om at mange har meget svært ved at se relevansen af det man lærer i pædagogikundervisningen. Resultatet bliver at en stor del af de studerende falder fra undervejs i undervisningen – enten mentalt eller reelt.

Uanset om man underviser i teoretiske begreber eller i mere konkrete læreropgaver, er det derfor afgørende at underviseren hele tiden ekspliciterer hvilken relevans det givne stof har for professionen som lærer. Ved læsning af fx filosofiske tekster er det underviserens opgave at gøre det tydeligt for de studerende hvilken forbindelse teksterne har til dét at være lærer i den danske folkeskole. Ud over at holde professionssigtet i undervisningen klart gælder det med andre ord også om "at brede faget ud" og gøre det tilgængeligt for en større del af de studerende så det ikke kun er de teoristærke der bliver grebet af undervisningen.

Ideal og virkelighed

Underviserne bør gøre det mere tydeligt for de studerende at faget er normativt. Dette kan ske ved at tematisere normativiteten i sig selv og ved i undervisningen at lægge mere vægt på forholdet mellem ideal og virkelighed som en væsentlig problemstilling for professionsudøvelsen. Man kan arbejde med spørgsmål som "hvad gør man når man ikke kan få idealerne til at passe til virkeligheden, fx i praktikken?" Underviserne bør i denne forbindelse også være meget bevidste om deres egne og de på det givne tidspunkt herskende faglige værdier.

At undervisningen i pædagogik handler om idealforestillinger snarere end realiteterne ude på skolerne, er et meget udbredt synspunkt blandt de studerende. Derfor kan det tit være svært for de studerende at få de gode idéer og intentioner fra undervisningen ført ud i praksis når bare det at få ro i klassen i sig selv er en pædagogisk udfordring. Praktikperioderne bliver på den måde ofte en blandet fornøjelse der ikke sjældent giver den studerende en følelse af ikke at slå til.

Løsningen på problemet er ikke at opgive idealerne, de normative forestillinger om hvordan undervisningen bør være. Disse normer er en naturlig del af faget pædagogik, og sådan for-

holder underviserne sig også til dem. Nogle studerende er bevidste om og kan godt forholde sig til skellet mellem ideal og virkelighed, men en meget stor del af de studerende og også af dimittenderne oplever det som problematisk. Derfor mener evalueringsgruppen at underviserne i højere grad skal gøre det klart for de studerende at det er normer og værdier de formidler i deres undervisning. Og dernæst skal de være bedre til at forberede de studerende på de situationer hvor virkeligheden ikke lever op til undervisningens idealforestillinger, altså kort sagt være bedre til at forberede dem på den praktiske del af lærerprofessionen.

**"... undervisningen
tilstræber personlig
udvikling af de stude-
rende, men ofte møder
vi en kritik fra de stude-
rende i retning af at de
langsomt (men sikkert)
lukkes inde i et bestemt
univers og en ganske
bestemt normativ
diskurs."**

Undervisere

**"Der er forskel på det ideale og
det reale. Virkeligheden er jo tit en
anden, børnene nogle andre osv."**

Studerende

Deltagere

Selvevaluerende institutioner:

PÆDAGOGSEMINARIER:

Gentofte Socialpædagogiske Seminarium
Peter Sabroe Seminariet
Ranum Statsseminarium
Roskilde Pædagogseminarium
Fröbel Højskolen.

LÆRERSEMINARIER:

Frederiksberg Seminarium
Haslev Seminarium
Silkeborg Seminarium
Århus Dag- og Aftenseminarium.

Evalueringsgruppen:

Rektor Søren Vang Rasmussen,
Haderslev Statsseminarium (formand)
Institutionschef Inger Andersen,
Køge Kommune
Antropolog, ph.d. Cathrine Hasse
Professor Peder Haug,
Høgskolen i Volda
Lektor Anders Magnusson,
Linköpings universitet
Professor Jens Rasmussen,
Danmarks Pædagogiske Universitet.

Projektgruppen fra EVA:

Tommy Hansen, evalueringskonsulent
Camilla Wang, evalueringskonsulent
Anne Kjær Olsen, evalueringskonsulent
Emma Beck, evalueringsmedarbejder.

